

ameninția cu executiunea, și stau gât'a se te nimicéscă.

Unu lucru mai este apoi de cea mai mare însemnatate în viét'ă fiacărui omu, și anume faptul, ca fiacare din noi are în viét'ă sa dile bune și rele. Tóta viét'ă omului, amu poté dice, nu este altceva, decât o variațiune între bine și între reu, și ferice de muritoriulu, carele favoritu de sórte póte dice la sfersitulu vietii sale, ca a avutu mai multe dile bune, decât rele.

Standu lucrulu astfeliu prim'a detorinția a fiacărui omu din lume este, că în dilelele bune se-si aduca aminte, ca mai curend mai tardiu voru veni asupra-i acele dile negre, cari nu crutia pre nimenea, și cari de buna séma vinu asupra tuturor'a în mesura mai mare séu mai mica. Detoriu este prin urmare fiacare individu din lume, care se iubesc pre sene și ai sei, a se ingrigi și a se asigurá pentru tóte eventualitatile, pentruca reulu vine de regula mai iute, decât binele asupra fiacărui'a din noi.

Chiar în punctulu acest'a au gresitu multi, ba amu poté dice poporulu nostru din partile cele mai bune în anii buni de mai nainte. Fara privire la viitoriu au consumatu cu usiurintia în dilele bune ceea ce avea, și acum venindu anii rei a ajunsu cá greerusiulu din fabula.

Astadi, este adevératu, traimu în dile grele. Cine cunósce inse lumea și modulu ei de viét'ă, trebue se recunósca, ca multu mai grele ni le facemu noi insine aceste dile prin multimea de pretensiuni, caror'a asia dicendu am devenitu sclavi prin propria nóstra voia.

Sub astfeliu de impregiurari esista numai unu singuru remediu, carele ne póte ajutá și asia dicendu salvá, și anume: o restrangere cât mai mare a trebuințeloru, a pretensiuniloru nóstre. Pentru omulu, carele se scie restrengé în pretensiunile sale, și cele mai grele timpuri devinu, daca nu usióre, celu putienu suportabile.

Reflecsiuni la „Intrebări neresolvite.“

Dle redactoru! Cetindu în nrulu 2 alu acesteii foi cért'a escata între preotulu din comun'a x), protopresviteratulu A. între preotulu din y), protopresviteratulu B. și între preotulu din z, protopresviteratulu C, și decisiunile luate în cauza de tóte scaunele protopresviterale, am onóre a ve serie urmatórele:

Voindu a-mi dá parerea asupra acesteii cause voi face numai o paralela între decisiulu scaunulu protopresviteralu din A. punctulu 1. și între decisiulu scaunulu protopresviteralu din C. punctulu 3.

a) Stol'a pentru cununia ar compete fara indoiéla preotulu din x), în casulu când mirés'a ar fi statu pana la cununia în parochi'a sa; dar fiindca dens'a s'a dusu din comun'a x) și n'a locuitu acolo și cele 5 septemani, preotulu din x). și-a perđutu dreptulu și la seversirea funcțiunei și în urmare și la stola. Astfeliu púnctele 2. 3. și 4 din decisiulu scaunulu protopresviteralu sunt lipsite de ori ce basa.

b) Decisiulu scaunulu protopresviteralu din C punctulu 3. ca mirés'a au locuitu nentruptu în comun'a z). 5 septemani este basatu din destul pre lege și pracsă. Siedul'a adusa este destul documentu pentru preotulu din z). ca respectiv'a, cá veduva póte pasi la tain'a santei cununii. Altecum meritulu ca parechi'a respectiva s'a cununatu este numai alu preotulu cununtoriu, pentruca altecum respectiv'a parochia si-ar fi continuatu viét'ă în concubinatu. Mirés'a a venitu singura la barbatu. Dens'a dara a potutu sè-se declare între astfeliu de impregiurari se fia cununata de orice preotu, cu atát mai vertos, cá ea în unu singuru anu a apartienutu la 3 parochii. Si asia preotulu diu z). este în dreptu dupa parerea mea se-si primésea stol'a sa. Dar scaunulu din C. pe bas'a punctulu 3. este în dreptu cu decisiulu seu. Ce se atinge de púnctele 1. și 2. din acelu decisu scaunulu acelea suntu fara temeiu și se respingu cu acelu adosu ca datorinția fiesce carui preotu este se apere s. taina a cununii. și acésta nu se póte lua de dreptu séu meritu ci numai de datorinț'ă a sa.

Decisulu scaunulu din B. care este basatu ca mireasa 1) e indusa în conscripti'a preotulu y. și a 2. ca barbatulu ei au fost în mormentatu în y. acesteia motive nefindu de feliu din destulu basa se respingu din partea mea. — Estrasulu pofritu de mórte au fostu constrinsu preotulu din y). se deie miresei.

Se vede cá la o cauza mica se aducu 3. sontintie dela 3. scaune și tóte în 3. forme și ne studiate pe unu punctu adevératu, va se dica au umblatu punendu fiescecare temeiu dupa placu și dupa cum au socotitu nebasandulu nici unulu pe lege, de unde dupa parerea mea nu potu alt'a se dicu, decât ca trebue inca multu pana ce vom fi completi.

N. P.

PROIECTU DE LEGE.

asupra

INSTRUCTIUNEI PUBLICE SI PRIVATE.

(Continuare.)

Art. 24. Se va determiná asemenea prin regulamente speciale, modulu de functionare al revisoriloru, directoriloru, decaniloru, rectoriloru, și al diverseloru consilii, scolare, modulu de administrare al

internatelor de pe langa scoli, precum si numerulu si atributiunile functionarilor scolari, cari nu facu parte din personalulu invetiatoriu.

Art. 25. Toti functionarii prevediuti in acestu capitolu vor trebui se aiba cualitatea de Romanu.

Art. 26. Directorii si directórele, cari nu sunt si nu potu fi in acelasi timpu invetiatori séu invetiátóre, vor avea câte o retributiune lunara de la (300) trei sute, pana la (500) cinci sute lei, dupa importanti'a scólei si greutatea servitiului. Acei, séu acelea care dirigéza mai multe scoli, vor avea câte unu adausu de doue sute lei pe luna, pentru fie-care scóla adausá la cea dantaiu.

Directorii ce sunt in acelasi timpu revisori scolari, vor avea asemenea unu adausu de doue sute lei pe luna si transportulu gratis pe liniile drumurilor de feru, precum si cu diligentiile Statului, in circumscripitiunile districtuale respective.

Rectorii, decanii, precum si directorii ce sunt in acelasi timpu invetiatori, afara de acei a scóloru primare rurale, vor avea o diurna potrivita cu greutatea servitiului.

Fie-care directoru séu directóra, va avea locuti'a in scóla, séu in un'a din scólele, pe care le dirigéza, precum si nutrimentulu de calitate ce se da eleviloru in casu când scól'a este internatu. Directorii si directórele inse de scoli secundare, vor avea aceste folóse numai pentru persón'a loru, neputendu se sté in scóla cu familiile loru.

Art. 27. Pe langa controlulu obligatoriu al autoritátiloru scolare, se institue asupra tuturor scóloru publice si private, afara de universitáti, unu controlu facultativu, a carei conditiuni se vor determina prin regulamente, si cari va consista in drep-tulu de a inspectá scólele si internatele in ori-ce timpu alu dilei, intru cât nu se va impedia prin acést'a cursurile, si de a raporta revisoriloru, inspectoriloru séu ministrului despre starea si lipsurile constatate, fara inse a face vre-o inscriere in registru de inspectiuni a scóloru.

Acestu controlu facultativu se va exercitá :

1. Asupra scóloru intretienute de comuna si asupra tuturor scóloru private, de catra autoritatea comunala, prin primariu séu prin delegatii ori delegatele consiliului comunalu;

2. Asupra scóloru intretienute de judetiu, de catra autoritatea judetiana prin membrii consiliului permanentu, séu prin alti delegati ori delegate a acestui consiliu;

3. Asupra unei séu mai multoru scóle din aciasa localitate, de catra comitetulu de bine-facere din localitate, recunoscutu de ministeriu si instituitu anume pentru incuragiarea studiiloru si ajutorarea eleviloru séu eleviloru din acele scóle;

4. Asupra fie-carei scóle in parte, de catra delegatulu séu delegat'a majoritatii parintiloru, séu tutoriloru, cari au copii in acea scóla. Delegatiunea se va da prin procura colectiva legalisata de primari'a locala. Pentru fie-care scóla de meserii pentu baeti séu scóla secundara pentru baeti, delegatiunea se va da unui barbatu, ér pentru fie-care din celelalte scóle se va da unei femeí. Delegatulu séu delegat'a va putea fi in acelasi timpu corespondentulu séu corespondent'a parintiloru séu tutoriloru ce nu locuescu in localitate.

TITLULU II.

Despre personalulu invetiatoriu

CAPU I.

Clasificarea si numirea invetiatoriloru.

Art. 28. Invetiatorii se impartu in cinci clase :

1. Institutori séu institutóre, acei séu, acele cari predau cunoscintie in scóle primare si in scólele de meserii.

2. Profesori séu profesóre secundare, acei séu acele cari predau cunoscintie in scólele de gradulu al II. si de gradulu al III.

3. Profesorii universitari, acei cari predau in facultati séu in scólele alaturate ori asimilate facultatiloru.

4. Maestri séu maestre, acei séu acele, cari predau artele industriale in scólele de meserii, séu cari esecuta cu elevii lucrarile de aplicatiune practica in scólele reale, precum si acei, séu acele cari, predau in ori-se scóla cá invetiaturi accesorie, gimnastic'a, artele grafice si music'a.

5. Maestri-profesori séu maestre-profesóre, acei séu acele, cari predau artele frumóse in scólele speciale pentru aceste arte.

Art. 29. Invetiatorii sunt titulari séu suplinitori.

Art. 30. Numirea profesoriloru si maestriloru profesori, titulari, se face prin decretu Domnescu ér aceea a institutoriloru titulari, a maestriloru titulari si a tuturoru suplinitoriloru, prin decisiune ministeriala.

Art. 31. Acelu ce a functionatu ca invetiatoriu titularu celu putienu doi ani, si a incetat de a functiona de mai putienu de trei ani, póte fi numitu de-a dreptulu ca titularu la o scóla egala si pentru o materia identica cu acelea pentru care a mai functionatu.

In tóte celelalte casuri, numirea invetiatoriloru titulari se face numai dupa recomandatiunea aprobata a comisiuniloru instituite anume pentru examinarea candidatiloru cu exceptiunea celoru prescise pentru maestri.

(Va urmá)

Beinsiu in diu'a de trei ierarchi 1881.

Domnule Redactor!

Am cetitu „observarile obiective“ ale lui „Omicronu“ din Nrulu 4. alu organului nostru diecesanu „Biseric'a si Scól'a“ la corespondinti'a mea datata in diu'a nasterii Mantuitoriului si publicata in Nr. 1.

„Omicron“ la inceputulu observariloru sale promite a fi obiectivu, si totusi in zelulu seu la-parasesce obiectivitatea.

Intregu spiritulu „observariloru obiective“ me face a crede, cá autorulu loru este prea indestulitu cu acea stare de lucruri, contra carei-a m'am plansu eu; si in specie denegarea ajutoriului de 2 stangeni de lemne asia de firésca o privesce, in cât nu numai cá face pe avocatulu episcopului M. Pavelu, ci in forma de rogare pentru venitoriu mi si intredice dreptulu de a mai serie despre lucruri de asta natura.

Nu voi conturbá indestulirea lui „omicron“; dar nici cá voiú serutá candva man'a ce me bate; ci déca stomaculuí lui „omicron“ póte consumá si asia ceva, apoi faca-o elu! pana atunci pe mine me vá mangaiá imprejurarea, cá sórtea bisericeí nóstre este depusa in mani mái putienú liberale in ast'a privintia cá a le lui „omicronu“, si pentru acést'a si in venitoriu si contra vointeí sale — voiú scrie pentru acele cercuri, cari nu vorú fi indestulite cu unu rolu atât de secundariu cá acél'a, la carele ténérimea nóstra studiósá la gimnasiulu de aici este condamnatá, si carele — dupa „omicron“ — este unu reu — bunu, ádeca a fi unu malum necessarium impopulatoriú al bisericeí gr. cath. si rom. cáth.

Se-i spunu inse lui „omicron“, pentru ce am datu corespondinti'a mea chiar in diu'a nascerei Mantuitorului! Éta pentru ce! Chiar in aceea si di am cetitu indorsat'a episcopului M. Pavelu la recursulu parochului gr. or., prin carele a aflatu de „convenientu“ a ne „gratulá“, la acestea serbatori cu denegarea celor 2 stangeni de lemne atât de „multe si effine“ in Beiusiu atunci, candu indata dupa ocuparea scaunului seu episcopescu, comitetulu parochialu gr. or. de aici in corpore l'a bine ventatu pe Ilustritatea sa; deci am cugetatu de „convenientu“ (cuventu obiectivu a lui „omicron“) a „gratulá“ si eu laudatului episcopu, espunendu-i faptul in organulu dícesei nóstre.

Déca dar acestu faptu alu „ilustrului patronu“ este bunu, asia de firescu si atât de indestulitoriu pentru „omicron“, creda ca-e bine se fia cunoscuta si de altii; ori déca publicarea lui e cam genanta pentru „ilustrulu patronu“, — se nu-lu fi comisú, cáci acél'a chiar cá nu ar fi seracitu pentru 2 stangeni de lemne.

Almintrea — dóra — nici cá se tiene de meritulu causei, „candu?“ am scrisu eu corespondinti'a, ci cá „ce?“ am scrisu?

Totu in firulu acestor'a voiú mai spune si cá: „de ce dar plangea dupa cei 2. stangeni de lemne?“

Nu néga — ádeca — nici „omicron“ cá „ilustrulu patronu“ idealu al Dsae are unu venitu anualu de 60,000 fl. v. a. deci eu n'am potutu acceptá motivulu seu de a fi denegatu ajutoriulu pentru starea desolata a financielloru dominale, si prin acést'a a fi comisú faptulú nu chiar potrivitú cu caritatea crestina, ci sum inclinatu a atribuí acestu faptu *netolerantiei* — se nu dicu chiar *urei* — religionarie, si inca cu atât mai vertosu, cá antecessorii „ilustrului patronu“, de si eraa asia de mari „catolici“ cá „ilustrulu patronu“, totusi totu de un'a si-a príceputu rolulu de parenti generosi, magnati, si „patroni“, fiindu darnici pe scopuri crestinesci, cum e d. e. studiulu religiunii crestine. Ba acést'a caritate crestinesca o am observatu cu bucuria chiar si la episcopii de alta nationalitate, la rom. cath. a caror'a e dominiulu díu partile Coului, dandu acesti'a lemne gratuita pentru edificarea scóleloru nóstre confessionale!

Acestu faptu generosu lu-constatu cu tóta placerea si la acestu locu, precandu faptulú „ilustrului patronu“, nici chiar déca asiú fi poetu nu l'asiú scí cantá in imuuri.

Si fiindu-cá „omicron“ mái vrea se scie cá lemnele in Beiusiu suntu „multe si effine“, trebue se-i mai spunu, cá in magazinulu dominale, aci in gur'a paduriloru, unu stangenu nu e mái „effinu“ de 10 fl. v. a. atunci, candu dominiulu a colo transportate i consta 5 fl. ádeca pretiulu unei butelii de „vinu de cham-

pagne“ de la o mésa episcopésca. Acestea lemne le transporta poporulu „huius provinciae“, carele impopulandu preste 70. de sate díu acestu dominiu, pana la 1848 au fostu „iobagii“ deminali, ér de presinte are a solvi summa enormá de dieci de mii sub titlulu de rescumperarea remanentielloru, díu a carora interese „ilustrulu patronu“ a si inceputu a trage interese de câteva mii, si terminandu-se in tóte satele mediarea rescumperarei, vá trage chiar dieci de mii cá interese annale. — si de, si intru ádeveru ilustrulu patronu si mecenate nationalu episcopulu Samuilu Vulcanu a fondatu gimnasiulu beiusianu „educationi juventutis huius provinciae“, totusi urmatoriulu seu episcopulu M. Pavelu „educationi juventutis huius provinciae“ in studiulu religiunii crestine, nu are de datu 2 stangeni de lemne „effine“ in valórea duoru „butelii de vinu de champagne.“

Ce e dreptu, nici parochi'a gr. or. nu vá seraci déca le vá cumperá pentru invetiamentulu religiunii, — nu vá seraci, cáci nu póte mái tare, sustienendu-se ea singura díu ofrande benevole a ómeniloru de anima.

„Omicron“ in asia gradu prémasesce pe „ilustrulu patronu“ de-lu identifica cu gimnasiulu, dicendu cá „descoperirea“ lovesce indirectu gimnasiulu, pentru cá atinge deadreptulu pe patronulu gimnasiului.

Ori credé „omicron“ cá „ilustrulu patronu“ in inclinatiunile sale de a denegá ajutórele in usu de pana aci, vá merge pana chiar a denegá si ajutoriulu in favorulu gimnasiului, pentru „gratularea“ mea sora cu „gratularea“ sa!

La asemenea casu éras-i voiú „gratulá“!

Dar déca cugeta „omicron“ cá „descoperirea“ faptulú episcopului, — indirectu lovesce in gimnasiu, — pentru ce nu cugeta cá chiar faptulú episcopului lovesce indirectu in gimnasiu, cáci a aflatu de „convenientu“ a provedé cu o astfelu de „gratulare“ pe credintiosii bisericeí gr. or. cari inca cu tóta insufletirea inimei loru contribuescu, si voru contribuí — dupa modestele loru poteri — la asicurarea existintiei gimnasiului, si astfelu de si nu suntu „ilustrii“ dar totusi si acesti'a suntu „patroni“ modesti ai acestui foculariu romanescu!

„Scopulu nostru e a areta ádeverulu naintea parintiloru, cari tramitu fii loru la gimnasiulu de Beiusiu“ — dice „omicron“.

Fórt-e-i multiamescu pentru bunele sale intentiuni, si deschilinitu pentru cá constata si Dsa, cá intra ádeveru stadiulu religiunii s'a propusu si in gimnasiu, si cá acum se propune in scól'a gr. or; mai departe pentru cá face si acea „revelatiune“ cá de óra ce greco-catoliciloru li se propune religiunea in salele gimnasiului, greco-orientalii nu potú cá totu in acelasi tempu se asculte prelegerile religiunii, si cá elu de almintrea nu scie se fimu *scosi* cu religiunea díu gimnasiu.

Cine a disu cá suntemu *scosi*? Nu asteptu eu se me *scóta* nimenea díu cas'a sa de spate; este prea destulú déca-mi dá se sciu, cá nu potú ascultá religiunea totu in acelasi tempu cu greco-catolicii? de la catichetulu meu.

Pentru ce nu spune inse „omicron“ cá in tóta díu'a dupa prelegerile ordinare la 4—6 óre d. m. precum si in díle de recreatiuni de preste septemana s'ar poté propune stadiulu religiunii — mái alesu in tempu de iérna — in salele atunci góle ale gimnasiului? pentru ce nu spune, cá in gimnasiu este la disposi-

ține și o chilia, care de estu-tempu servește de cuartirul privatul închiriat pentru un profesor?

La întrebarea mea că: pe bas'a carei legi și cu a cui scire se impune tenerimei gr. or. se asculte deminția missa în biseric'a gr. cath. răspunde „omicron“, că nu se impune prin *fortia*, ci fiindu-că în biseric'a gr. or. nu se ține deminția servitiu divin, nu are unde se meargă tenerimea gr. or. de cât la cea gr. cath. biserică, și la această frecventare tenerimea gr. or. e „obligată“ numai pentru ținerea disciplinei și a moralității.

Nu mai avea ne-ar mai trebui se ne duca tenerimea cu *fortia* la biseric'a „ilustrului patron“!

Bagu-se-mă nu e destul pentru tenerimea noastră că e „obligată“ sub greutatea pederpei de închisore a merge în tota deminția în biseric'a gr. cath.?! Da așa „res nullius“ este tenerimea noastră, că se mai pōta fi vorba și de alta *fortia*? Că dōra în îndestulirea sa „omicron“ astēpta că tenerimea gr. or. se fia escortată cu putere brachială de gendarmi ori persecutori la biserică străină?!

Pentru ce nu duc și pe calvini și rom. catolici pentru ținerea disciplinei și a moralității la biseric'a gr. cath.?! Pentru ce în gimnasia străină că celu din Oradea-mare nu-i se impune tenerimei de alte confesiuni „obligamentulu“ de a cercetă biseric'a respectiva?

Apoi nu este adevărat, că deca tenerimea gr. or. ar ascultă servitiul divin în biseric'a gr. or. pentru departarea acelei a n'ar potē sosi pe timpul preschis' la prelegere, — căci această biserică cu nimic nu e mai departe de gimnasiu, că buna ōra biseric'a seminarului gr. cath. din Orade de gimnasiulu de acolo, — și totuși tenerimea gr. cath. este totu de una la prelegere pe tempulu preschis.

Dar și deca în biseric'a gr. or. de presente nu se ține deminția missa, încă nu urmēza că tenerimea noastră se fia „obligată“ a ascultă missa gr. catolicilor; precum nu ascultă nici alții de alte confesiuni; apoi și în urma deca tenerimea nu e „fortiată“ ci numai „obligată“ a cercetă biseric'a gr. cath. — acestu „obligamentu“ pe care lege sēu ordinațiune se basēza?

Pentru că „obligamentulu“ meu trebuie se-i corespundă „dreptulu“ altui-a de a me face se satisfac „obligamentulu“ meu, — ăra eu pentru implinirea „obligamentulu“ trebuie se am „drepturi“ cari stau în proporțiune cu acelu „obligamentu“, și în fine celu cu „dreptulu“ de a me face se satisfac „obligamentulu“ meu, trebuie se aiba asemenea „obligamente“ fatia de mine, cari ărași se stea în proporțiune cu „dreptulu“ sēu.

Asia dar eu întreb: Cine are „dreptulu“ de a „obligă“ pe tenerimea gr. or. se meargă la biseric'a grēco-cath. și rom. cath.?

Acestu „Cine“ iărași „Ce“ „drepturi“ acōrda tenerimei gr. or. în numitele biserică pentru „obligamentulu“ ei de a le frecventă pre acestea?

Mai departe: acestu *cine*, pentru „dreptulu“ ce-lu ăsercieza de facto intru „obligarea“ tenerimei gr. or. de a frecventă biserică străine, ce „obligamentu“ implinesce totu în această cauză în favorulu tenerimei „obligate“!?

Dupa mine aceste „drepturi“ și „obligamente“ ar trebui se-si aiba bas'a unde-vă. De exemplu: în legi, ordinațiuni mai înalte, ori învoielī reciproce;

și eu credu, că acestea învoielī se potă dá numai din partea autoritatilor bisericee gr. orientale.

Întrebate-au fostu *candva* prin cineva autoritățile nōstre bisericesci în meritulu acestei cauze *per eminentiam* a sa? ori nu trebuie întrebate de feliu? De nobis, sine nobis! ori tenerimea studiōsa în gimnasia este cu totulu emancipată de sub jurisdicțiunea bisericee gr. orientale?!

Dar acestu „obligamentu“ este ōre reciproc și pentru tenerimea gr. cath. fatia de biseric'a gr. or.?

De câte ōri a fostu „obligată“ tenerimea gimnasială și în specie cea gr. cath. a participă de exemplu la parăstasulu mecenatilor Em. Gozdu ori Nicolae Zsigá? macaru că acestu din urma a facutu o fundațiune natională pentru tenerimea de la acestu gimnasiu.

La întrebarea că: pe bas'a carei legi și cu a cui scire este „obligată“ tenerimea gr. or. a participă la processiunile rom. catolicilor? — „omicron“ mi-a remas datoriul cu răspunsulu.

Și acestea suntu „adeveruri“, apoi și acestea trebuie se „desvelite“.

Biseric'a gr. or. încă are processiuni, și așa dōra nu vā dice și la această „omicron“ în zelulu sēu, că „obligarea“ tenerimei la processiunile papistilor încă se face numai pentru disciplină și moralitate.

Și biseric'a nōstră gr. or. încă are disciplină și moralitate, pentru ce dar în interesulu acestor'a nu e „obligată“ tenerimea rom. cath. a participă pentru reciprocitate la processiunile bisericee gr. orientale? Ori pentru ce nu participă dar la processiunile bisericee gr. catolice?

Declaru lui „omicron“ — de încheiere — ca la casu deca „ilustrulu patronu“ vā țienē de „convenientu“ de a ne mai suprinde și pentru serbatorile santelor Pasci cu atare „gratulare“ de natur'a celei re-gratulate „de mine, — chiar,“ și fora permissiunea lui „omicron“, voiū informă organulu diecesei nōstre și despre această, cu datulu din diu'a invierii Mantuitorului, — înse și pana atunci voiū insiste la autoritatea nōstră bisericescă pentru coregerea relațiunilor tenerimei nōstre, adeva pentru scutirea ei de „obligamentulu“ de a fi „schlepp“ la alții.

Unu tata de familia.

D i v e r s e .

* Balulu romanu din Arad ținutu în sēr'a de 5/17 februaru în otelulu „la crucea alba“ în folosulu fondului „Asociațiunei nationale aradane“ a succesu preste tota așteptarea, ba potem dice, ca de multi nu s'a vediatu în Aradu unu balu atāt de frumosu, și atāt de bine succesu ca în anulu acest'a. Unu ōspe streinu ne dicea ieri spre mare magulire a nōstră, a aradanilor, ca numai aici în Aradu se pōte arangia o petrecere atāt de frumoasă romanēscă. Balulu a fost anulu acest'a cāt se pōte de bine cercetatu de unu publicu romanu fōrte numerosu, ăr de streini în numeru mai mare, de cum se întēplă în anii de mai înainte. Sal'a otelului „la crucea alba“ anulu acest'a, potem dice, a fost prē mica pentru publiculu adunatu.

Petrecerea a fost foarte viiala și animata în totu decursulu ei, asia încât toti cei ce au luat parte au fostu deplin satisfacuti, deplin multiemiti. Unu corespondentu alu unui diurnalu numiá în anii trecuti balulu nostru „balu de siépte varmeghii.“ Anulu acest'a a trecutu inse preste numerulu de siépte, si acum judecandu dupa publiculu din anulu acest'a lupotem numi „balu de noue varmeghii“

Pré Santi'a Sa, Dnulu Episcopu diecesanu si în anulu acest'a aparú pentru unu timpu scurtu în mediloculu filoru sei sufletesci, ér dintre neromani notámu ca de asta datá au participatu dnii generali Frideric Prohasca, si Corneliu Györgyey, dnulu Colonelu Gábor, dlu locotenentu-colonelu contele Lamezau, mai multi oficiari superiori si subalterni, si multi notabili din orasiu.

Venitulu balului inca este multiemitoriu. Pana acum s'a incasatu preste 500 de fl. desi inca n'au sositu multe liste din provincia. Astfeliu potém dice, ca balulu în tóte privintiele a succesu anulu acest'a.

* **Balu romanu în Timisióra.** Comunile bisericeii santulu Georgiu si santulu Ilie din Fabriculu Timisiorii, arangéza în 5 Martiu 21 Fauru a. c. unu balu în „Fabriskhoff“, a carui venita curatu este în favorulu ambeloru scóle romane gr. or. din locu.

Magulitórea apreciare a strainiilor, si viulu interesu ce se manifestéza la romani pentru acestu balu frumosu — precum si zelós'a ingrigire a unui comitetu bravu, condusu de Magnificenti'a sa, Domnulu Dr. Paulu Vasiciu ca presiedinte, da drepté sperantie de splendid'a reesire a lui. Onoratulu publicu participante fie asigurat, ca s'au luatú tóte dispositiele pentru a face balulu anusant, cu coloritu natiunalu — si la verv'a celoru mai elegante petreceri a acestui sessonu. *Emili'a Lungu.*

* **Corniu vocalu alu economiloru din Remetea timisiana** va arangiá în ser'a de 19 februaru st. v. sub conducerea dlui invatiatoriu Eutimie Onitia ca diriginte unu concertu impreunatu cu balu în sala scólei din localitate. Programulu s'a staveritu în urmatoriu modu: 1) cuventu de deschidere de dirigente Eutimiu Onitia, invetiatoriu; 2) „Mersulu armatei romane“ esecutatu de corulu vocalu; 3) „Dulce e viéti'a,“ quartetu esecutatu de corulu vocalu; 4) Mosiu Martinu,“ poesia de Grozescu, declamata de Iosif Puta, coristu. 5) Lumea si omulu de Bolintinianu, duetu; 6) Hora dela Griviti'a, esecutata de corulu vocalu, „Movil'a lui Burcelu,“ de Vasile Alesandri, declamata de Ioan Jeleleanu, coristu; 7) Hor'a dela Plevna, esecutata de coru; 8) Zefirulu, poesia de V. Petri, declamata de Ioan Ermateanu, coristu; 9) Junimea parisiana de Adam quartetu esecutatu de corulu vocalu. Venitulu curatu este destinat pentru fondulu bibliotecéi corului vocalu alu economiloru din Remetea timisiana. Oferte marinimósé se primescu cu multiemita, si despre tóte se va dá ratiociniu publicu. Comitétulu arangiatoriu.

* **Ingropata de vina.** Unu diaru din Bucuresci se scrie din Buzeu urmatórele: În satulu Ratesti din districtulu Buzeului dupa cum e cunoscutu gróz'a e respandita de epidemi'a de versatu, carei'a i cadiura prada multe persóne pline de sperantia. Asia între multe se bolnavi de versatu si o féta mare, uniculu copilu alu unor parinti avuti. Acesti'a coplestiti de plansu si desnadajduti au hotaritu, a-si inmorméntá fiic'a cu tóte ornamentele obicinuite la mirésa. De ornamente sé tiené si o salba bogata în bani de auru ce în multi dintre asistentii conductului fune-

bralu sterni post'a, a posedé acest juvaeru. Post'a erá sé-se prefaca în fapta. Dupa seversirea serviciului funebralu iubitorii de prada proveduti cu unelte se dusera în cimiteru, desfacura gróp'a, deschisera sicriulu si voira sé si anecesez bogat'a salba. Spre acest sfersitu trebuiau se ridice capulu mórtei. Acest actu erá greu de implinitu pentru ca vagabundulu insarcinatu cu ridicarea capulu mórtei, póte de frica, mereu scapá capulu. Pe urma totusi imbarbatandu-se ridica capulu repausatei si aplica acesteia, spre a dovedi consotiloru curagiulu seu, o lovitura în céfa. Acum repausat'a se trediesce, se ridica în susu si se adreséza catra rapitori cu cuvintele aceste: „Ve rogu nu me omoriti“. Cine nu-si póte inchipui fric'a despoitoriloru de morminte, cari audiendu ca mórta vorbesce au tulit'o la fuga. Inviat'a féta venindu-si totu mai multu în fire si în puteri, ese din grópa, se duce pana la preotu si povestindu-i cele intemplete, acest'a o duce la parintii ei acasa. Parintii vrusera acuma de bucuria se dea de voe buna furiloru salb'a, dar nu s'a inscintiati nici unulu.

* **Dr. Victor Babesiu,** asistentu profesoru la facultatea de mediciná din Budapést'a a tienutu în diu'a de 5 ale curentei, precum etimu în „Familia“ o prelegere publica: despre stemutárele, ce se observa în elementele mediului spinale la procesele cronice descedinte. Prelegerea s'a tienuta cu scopulu de a fi calificatu cá profesoru privata din studiele sale de predilectiune: anatomia si hytiologia patologica.

* **Unu criminalu pedepsitu de providentia.** — Mai dilele trecute în unulu din quartierile capitalei Bucuresci a avutu locu o scena din cele mai ingrozítóre. O veduva avendu o suma de 600 lei si voinde a o asigura, se adresa la unu nepotu alu ei ca se-i recomandé o persóna, carei'a se o incredintieze, luandu si unu beneficiu óre-care. Sceleratulú nepotu, auctorulu principalu alu acestei drame în dorinti'a de a deveni posesorulu acestei modeste sume, amana pe matusia sa pana a dou'a di, de siguru pentru cá sa-si póta procurá midilócele necesare pentru a esecuta infernalulu seu scopu. În adevéru a dou'a di pe séra serman'a veduva aude batandu la pórtá, erá miserabilulu nepotu care, travestitu cu totul spre a nu fi recunoscutu, venise armatu cu unu revolveru, cu unu cutitu si cu unu stréngu, pe cari le cumperase cu nisce bani procurati de la tataseu. Vocea lui fu recunoscuta. Elu sili pe matusi'a s'a se-i predea bani, ea nu se impotrivi de locu. Sceleratulú criminalu nu se multiemí numai cu atât; ci merse mai departe, si aci incepe drama ingrozítóre. Pe patru copilasi ai sermanei veduve ii-puse în patu si de asupra loru arunca totú ce gasi prin casa, astfeliu încât unulu din ei si muri inadusitu. Ér pe mum'a loru o lega bine si, aratandu-i revolverulu, cutitulu si funi'a, ii ordona se-si aléga unulu din aceste midilóce pentru a o omori, ea si-alesé spandiuratórea. Atunci criminalulu legá funi'a si voinde a incerca déca latiuu e destulu de mare, si-puse gátulu lui, si... remase spandiuratu fara voia lui. Se vede ca providenti'a a voitu se resbune pe copilulu mortu si pe mum'a torturata.

Nefericit'a muma abia a potutu prin strigate se chieме ajutoriu. Ea fu condusa imediatu la spitalu, unde se affa nebuna. „Putn'a.“

* **Ciocolata — Ceaiulu.** Ciocolat'a se face din fructulu arborelui, cacao, plant'a americana pe care botanicii o botezara cu pomposulu nume de „theo-

brama* (mancarea diiloru.) Cacao se apropia multu de cafea si de ceaiu prin alcooloidulu ce contine, dér' se deosebesce de aceste ca este mai bogatu in albumina si grasime, ceea-ce 'lu face fórte nutritivu, dér' in acelasiu timpu putienu digestibilu. Pentru cá se dejunamu cu cafea séu cu ceaiu tebné se adaugamu la aceste alimente nervóse lapte, pe candu ciocolat'a si fara lapte este o hrana suficiente pentru multe stomacuri, si multi indiani din Americ'a traiescu luni intregi numai cu ciocolata. Adaogend la cacao vanilia se face mai usioru de mistuitu. Ciocolat'a inmultiesce pulsurile mai multu de cât ceaiulu si caféua, escita inteligenti'a si nutresce bine. Convine batraniloru, tineriloru slabi si prapaditi, persóneloru slabite prin lungi bóle si prin abuserile vietiei. Cine lucréza multu cu creerii si nu-si póte obosi stomaculu desu de diminétiá cu unu dejunu succulentu gasesce in ciocolata o mancare escelenta. Candu inse stomaculu uu voesce se o supórte, nu trebue se insistamu. Stomaculu este capriciosu cá o femea, trebue se-i respectamu capriciele. Ciocolat'a nu convine ómeiloru sangerosi si grasi, celoru ce suferu de tranji séu bóle de pele.

Ceaiulu este unu fórte bunu remediu nervosu, care destépta inteligenti'a si desfatéza sufletulu. Gustulu lui e delicatu. Tóte varietatile de ceaiu cunoscute in Europ'a sub numele de perle, hyson, singloni, peko, suchong, caravana, congoo etc. se potu reduce la doue: ceaiulu negru si verde. Celu dantaiu se obtiene prin o rapede uscare aifraudieloru si e mai bogatu in esentia. Ceaiulu negru din contra se obtiene prin o uscare lentá, din care cauza frunzele lipsite de sucurile loru devinu brune. Eu preferu ceaiulu negru. Ceaiulu verdé candu nu e de cea mai prósta calitate, e mai totu-d'ana falsificatu, si in casu de indoiéla este bine se-lu speli rapede cu apa ferbinte mai inainte de a-i face infusulu. Ceaiulu se deosebesce de cafea prin o virtute si prin unu vitiu. Cea dantaiu este cá ajuta digestiunea mai multu de câtu caféua, pentru ceea este de preferitu dupa prandiu, defectulu este acell'a ca fiindu astringentu nu póte fi intrebuintiatu indelungatu de persónele constipate. Noi amu imitatu pe Chinesi si pe rusi punendu lamaie in ceaiu care lu face mai escitantu. Cine se teme de insomnia póte se adauga o lingur'a de vinu. Ceaiulu escitéza miscarile animei mai putienu decât caféua, sustiene mai putien munc'a intelectuala, dara maresce activitatea pelei si respiratiunea mai multu de cât caféua. In tierile si in dilele friguróse ceaiulu este cea mai buna beutura. Cine abuséza póte se capete insomnia, tremurare nervóse, convulsioni, crampe de stomacu si palpitatiuni. De altmintrea esperienti'a trebue se arate fie-carui omu, déca nervii, creerii séu stomaculu lui prefera ceaiulu séu caféua. „For. Const.“

*O noua descoperire archeologica s'a facutu in impregiurimile localitáti Uargl'a, la sudulu Algeriei de catra d. Tarry. Elu a descoperitu unu orasiu intregu de prin nasipurile, in care este infasiuratu de secolu intregi. Pana acum s'au descoperitu mai multe case. Guvernulu Algeriei i-a venitu in ajutoriu dlui Tarry, tramitiendu-i o brigada de muncitori.

Concursu.

In urmare decisului consist. din 17 Oct. a. c. Nr. 429 se deschide de nou concursu pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a gr. or. din *Sudrias-Jupani* in protopresviteratulu Fagetului, — *cu terminu de o luna dela prim'a publicare*, observandu-se totdeodata, ca recursele, care vor incurge dupa acestu terminu nu se vor lua in consideratiune.

Emolumintele impreunate cu acestu postu sunt: Salariulu anualu de 300 fl. v. a. 32 de metri cub. de lemne, cortelu liberu, folosirea unei gradini de unu jugeru si a doue jugere estravilane de aratu.

Competintii la acestu postu au se-si trimita petitiile instruate cu documintele recerute in intielesulu statutului organicu la comisariulu consistorialu Titu Hatieg advocatu in Lugosiu.

Sudrias-Jupani in 16 Noemvrie 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Titu Hatieg** m. p. comis. consist.

Penttu indeplinirea statiunei invetiatoresci din comuna *Maderadu*, Protopresviteratulu Vilagosiului se deschide concursu cu terminu de alegere pre **22 Februariu st. v.**

Emolumintele sunt: 200 fl. bani 1/2 sesiune pamentu estravilanu, — din care alegandulu invetiatoriu va folosi in acestu anu numai 13 jugere fiindu 3 jugere cuprinse cu samanatura de tótna a fostului invetiatoriu G. Barabasiu — una holditia, una canepisee 10 stangini de lemne din care se va incaldi si scól'a cuartiru liberu si gradina de lsgami.

Doritorii de a ocupa acestu postu au asi adresa recurserile loru comitetulu parochialu din Maderatu si pana la terminulu din susu ale trimete Dlui Administratoru protopopescu Constantinu P. Aiudanu in Vilagos instruite cu urmatórele documente: Atestatu de moralitate; Testimoniu de cualificatiune preparand: si intrun'a din Dumineci se sa presinte in sta biserica cá se si arate desteritatea in cantari si tipicu.

Maderatu la 8 Ianuarie 1881.

Comitetulu parochialu.

cu scirea si invoierea mea: **Constantinu P. Aiudanu** Adm. protop. si inspee. de scóle.

Se escrie concursu pentru deplinirea vacantulu protopresbiteratu alu Totvaradie, pe langa dotatiunea urmetóre:

I

- a) dela fiecare parochia si administratoru parochialu cate 5. mesuri cucuruзу sfarmatu;
- b) dela fie care cununie cate 2. fl. v. a.

II.

dela parochia protopresbiterala din Totvaradia.

- a) un'a sesiune pamentu de 30. jugere;
- b) birulu preotiescu dela 160, case cate un'a mesura cucuruзу sfarmatu;
- c) venitele stolari usuate; si
- d) casa parochiala cu intravilanu.

Recurintii au se produce documinte autentice, ca pe langa sciintiele teologice posedu si cele juridice séu baremu filosofice, ori optu clase gimnasiale;

si ca sunt bine meritati pe ~~terorulu~~ bisericescu conformu § — lui 3. din regulamentul pentru deplinirea protopopiatelor.

Terminulu pentru insinuarea recurselor se defige pe 5, Marte 1881, vechiu, — cele mai terziu intrate nu se vor lua in consideratiune — adresate comitetului protopopescu alu Totvaradiei, a se trimite Comisariului consistorialu Vasiliu Zorlentionu asesoru consistorialu in Capruti'a (Kaprutza) p. u. Berzova.

Datu in Totvaradia in 26. ianuariu 1881. v.

Comitetulu protopopescu.

In contielegere cu: **Vasiliu Zorlentionu** Comisariu consist.

Prin decisulu venerabilului Consistoriu eparchialu din Aradu, ddtulu 8/20 Ianuariu 1881. Nr. 3117 B. decretandu-se infintiarea unui postu de capelanu temporalu langa parochi'a de clas'a II. din **Babsi'a**, la acelasi postu se escrie concursulu, cu terminu de alegere pe din'a de **15/27. fauru 1881.**

Dotatiunea capelanala este: jumetate din sesiunea parochiala, si totu jumetate din venitele stolaru, precum si din birulu parochialu, dela 181 Nri de case, socotitu cate un'a mesura de cucuruza in bombe dela fiecare Nru.

Recursele adresate Comitetului parochialu din Babsi'a, si ajustate conformu prescrielor Statutului organicu, suntu a se tramite parintelui protopopu tractualu Gergiu Cratiunescu in Belintiu, avendu recurrentii in vro Dumineca ori serbatore a se presentá in biserica din locu, spre a-si areta desteritatea in cantari ori cuventari bisericesci.

Babsi'a 18. Ianuariu 1881.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **G. Cratiunescu** m. p. prott.

Pentru deplinirea parochiei vacante de a treia clasa **Ignesti** cu fili'a Miniadu in protopopiatulu Borosineului se escrie concursu, cu terminu de alegere pe **1/13. Martiu a. c.** Emolumintele suntu in parochi'a matre Ignesti: a) cas'a parochiala cu apartinentiile ei si unu fundu intravilanu. b) 1/2 sesiune pamentu aratoriu. c) una mesura cucurudiu sfarmatu dela casele ce posedu unu patrariu din o sesiune de pamentu, era dela casele cu pamentu mai putienu 1/2. mesura, fiindu case 58, d) stolele indatinate.

Iara in fili'a Miniadu: a) 6. iugere de pamentu. b) dela tota cas'a ce are pamentu un'a masura cucurudiu sfarmatu, iara dela cei fara pamentu 1/2 masura fiindu aici 30. case. c) stolele indatinate.

Doritorii de a ocupa acesta parochie se-si adreseze petitiunile loru instruite conformu stat. org, Oficialui protopresbiteralu din Borosineu, avendu totodata ase presentá pana la terminulu espusu in vre-o damineca. sau serbatore la St. Biserica din Ignesci-Miniadu.

Ignesci-Miniadu 9. Ianuariu. 1881.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Ioanu Cornea** m. p. ppresbiteru.

Pentru intregirea parochiei de classa III. devenita vacanta in Comun'a **Jurjova**, protopresbiteratulu Oravitiei, prin reposarea parochului Sava Rachiciu se deschide prin acest'a concursu cu terminu de **una luna de dile dela prim'a publicare.**

Emolumintele impreunate cu acesta parochie suntu:

1. Una sesiune parochiala de 32 jugere.
2. Stol'a ficsa 1 fl. v. a. dela 85 case — pentru inmormmentare, functiunile la praznice si sentirea apei la s Botezu in tote casele.
3. Cununia si logodna 2 fl. v. a.
4. Pentru informatiuni familiare, apoi estrase de botezu, cununie si morțe necerute „din oficiu“ 1 fl v. a.

5. Doritorii de a inmormmentá pe parinti, frati etc. cu pompa mai mare, se voru intielege cu preotulu despre tacs'a acesteia.

6. Salariulu ficsu de 1 fl. v. a. amintitu la punctulu 2. se prelinineza in budgetulu comunalu.

7. Avendu acesta comuna 2 parochii, alesulu preotu va avea sa indeplinesca si in acesta parochie functiunile recerute, fiindu parochulu acestia in etate de 78 ani cu totulu neputintiosu, pentru carea noulu preotu se va bucura de a trei'a parte din sesiunea a dou'a si stola, pana-ce batrinulu preotu va fi inca in vietia.

8. Cu privire la veduv'a preotesa, acest'a are a se bucura de venitele prescise in „Regulamentul pentru parochii §. 8.

Espres'a cerere a poporului este, cá concurrentii se se presente in una s. serbatore seu Dumineca in Comuna.

Doritorii de a ocupa acesta parochia au a-si asterne petitiunile instruate conformu stat. organicu si adresate comitetului parochialu — Oficialui protopresbiteralu in Oravitia pana la terminulu susudeftu.

Jurjova in 15. Ianuarie st. v. 1881.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu Domnulu protopresbiteru tractualu:

Pentru statiunea invetiatorésca gr. or. rom. din Comun'a **Unigu** protopresb. Jebelului cottul Timisiului se escrie prin acest'a concursu cu terminu de alegere pe **diu'a de 8 Martiu st. v. a. c.**

Emolumentele suntu: 141 fl 50 cr. in bani, 20 meti de grâu, 20 meti de cucuruza, 6 stenjini de lemne pentru invetiatoriu si 3 stenjini pentru incaldirea scoléi, 10 fl. pentru conferintia, 3 jugere de pamentu si 1/2 jugeru ocolu comasatu si cuartiru naturalu cu gradina.

Doritorii de a ocupa postulu acest'a se-si adreseze petitiunile loru instruite conform st. organ. Oficialui protopres. din Jebelu pana la terminulu susu indicatu, avendu recurrentii a se presentá in vro Dumineca seu serbatore in biserica de acolo spre a-si areta desteritatea in cantarile bisericesci.

Unigu in 27/2 1881.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopres. Districtualu